

Beleids- en begrotingstoelichting

Plattelandsbeleid

Begroting 2026

Inleiding door de minister

In onze beleidsnota voor deze legislatuur spraken we de ambitie uit om samen met alle betrokken actoren een geïntegreerd plattelandspact uit te tekenen voor de komende jaren. Dit plan moet de leefbaarheid op het Vlaamse platteland vergroten en de sociale cohesie versterken door van actuele uitdagingen kansen te maken. Want of het nu gaat om mobiliteit, wonen, lokaal voedselbeleid, economie of ecologie, onze landelijke gemeenten hebben heel wat troeven om een duurzame en toekomstgerichte samenleving uit te bouwen.

Begin 2025 gaven we zo het startschot voor de opmaak van een Vlaams plattelandspact. Via een brede bevraging, verschillende toekomstateliers en hoorzittingen in het parlement stelden we de noden en ambitie voor dit plan scherp. Verbondenheid en sociale cohesie, een hechte samenwerking tussen burger en bestuur, een levendige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, kwalitatieve open ruimte en voldoende economische bedrijvigheid ... Het zijn stuk voor stuk essentiële bouwstenen die naar voor kwamen.

Met deze bouwstenen willen we in 2026 verder aan de slag gaan om het pact te finaliseren en uit te rollen over verschillende beleidsdomeinen heen. Een duurzaam plattelandspact vraagt ook om een duurzame financiering. Daarom zal de dotatie open ruimte vanaf 2026 aanzienlijk verhogen, voor sommige gemeenten en kleine steden maakt dit een verschil van honderdduizenden euro's per jaar. Tegelijkertijd draaien de LEADER-projecten op volle toeren. Ook zij hebben een enorme meerwaarde voor de ontwikkeling van het platteland.

Dankzij dit ambitieuze plattelandspact, een duurzame financiering en een optimale samenwerking tussen lokale gemeenschappen en het brede middenveld bouwen we samen een toekomstbestendig en veerkrachtig landelijk Vlaanderen uit als voorbeeldregio in Europa.

Hilde Crevits,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

SD 1: We laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen

OD 1.1: We maken werk van een plattelandsstrategie als kader voor een structureel en geïntegreerd plattelandsbeleid

Op 27 maart 2025 gaf ik het startschot voor de opmaak van een Vlaams transversaal plattelandspact. Tussen april en juni 2025 verzamelde ik input over wat de plattelandsactoren verwachten van het plattelandsbeleid via 5 toekomstteliers en een plattelandsbevraging. Hieruit kwam naar voor dat we in Vlaanderen nood hebben aan een verbonden platteland waar een warme gemeenschap en sociale cohesie de motor zijn van een sterk engagement wat zich uit in een samenwerking tussen besturen en burgers; dat naast een plaats om te wonen ook een levendige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving vormt, waar de gemeenschap waakt over het beschermen en versterken van een kwalitatieve, veerkrachtige en multifunctionele open ruimte en waar economische bedrijvigheid en ondernemerschap een meerwaarde vormen voor de gemeenschap.

Met deze input stelde ik een visiedocument op voor het Vlaamse platteland van de toekomst. Deze visie vormt het beginpunt voor de besprekingen binnen de regering en met de betrokken bestuursniveaus over welke doorbraken binnen elk van de bevoegdheden kunnen worden opgenomen. Deze toekomstgerichte doorbraken moeten oplossingen geven op maat van het platteland. Tegelijk vormen ze de basis voor de engagementen die de plattelandsactoren zullen kunnen opnemen om het plattelandspact uit te voeren.

Als minister van plattelandsbeleid zorg ik voor het bewaken van het geïntegreerde en interbestuurlijke karakter van deze doorbraken. Ik sta ook in voor het uitwerken van de horizontale aspecten van het plattelandspact en onderzoek op welke wijze een plattelandstoets kan ingevoerd worden. Daarnaast voer ik ook het overleg met het middenveld.

In 2026 streven we naar een akkoord over het plattelandspact in de Vlaamse Regering, gevolgd door de ondertekening en de lancering van het plattelandspact. We starten met de uitvoering van de verschillende doorbraken.

Het coördineren van de uitvoering van het plattelandspact en het bredere plattelandsbeleid vereist goeie data over het platteland en wie er woont en leeft. Ik zet in op de betere verzameling van wetenschappelijke data en ervaringen van actoren op het platteland om dit de bespoedigen.

OD 1.2: We betrekken de plattelandsgemeenschappen bij het beleid

Met de toekomstteliers en de plattelandsbevraging hebben we de stem van het platteland gehoord. Ook bij de verdere uitwerking van het Plattelandspact zullen we hen blijven betrekken. Alle bestuursniveaus hebben tenslotte een rol te spelen voor de toekomst van ons platteland. We blijven verder inzetten op de versterking van het lokale bestuursniveau.

OD 1.3: We aligneren het Vlaams en het Europees plattelandsbeleid

Ik ondersteun de verdere ontwikkeling van de EU Long Term Vision for Rural Areas. Deze EU plattelandsvisie is het kompas voor de ontwikkelingen op Vlaams niveau.

Als één van de eerste regio's binnen Europa die een eigen plattelandspact ontwikkelt, wordt Vlaanderen beschouwd als een goed voorbeeld binnen Europa. Door deelname aan de Rural Pact Conference in september 2025, hebben we het Vlaamse plattelandsbeleid op de agenda kunnen zetten. De meerwaarde hiervan is dat uit deze uitwisselingen bijkomende inzichten voor het Vlaamse pact ontstaan, maar vice versa ook bijdragen aan de uitvoering van de EU Long Term Vision for Rural Areas. In 2026 blijf ik dan ook inzetten op het uitdragen van het Vlaamse plattelandspact als goed voorbeeld binnen Europa.

Voor de instrumenten op vlak van plattelandsontwikkeling binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid was 2025 een sleuteljaar. Met het uitbetalen van de laatste projecten is de vorige programmaperiode nu volledig afgesloten.

Tegelijkertijd draait het LEADER-programma binnen het huidige GLB op volle toeren. Sedert half 2024 werden 204 reguliere projecten, 147 microprojecten, 5 koepelprojecten en 2 samenwerkingsprojecten goedgekeurd. LEADER-projecten hebben een enorme meerwaarde voor de ontwikkeling van het platteland. Elk LEADER-gebied werkt rond specifieke thema's, afgestemd op de lokale context. Dit zorgt voor maatwerk en verhoogt de effectiviteit van de projecten. LEADER stimuleert ook innovatieve en geïntegreerde projecten die vaak sectoroverschrijdend zijn. Samenwerking tussen lokale overheden, verenigingen, ondernemers en burgers is een kernvoorwaarde.

In 2025 liet ik een wetenschappelijk onderzoek uitvoeren naar de meerwaarde van LEADER als bottom-up methode. Daarvoor werd op basis van input en bevindingen uit de Lokale Actiegroepen een eerste meting uitgevoerd die we aan het einde van de programmaperiode in 2028 zullen herhalen.

In 2026 verleggen we onze blik naar het nieuwe MFK en de Nationale en regionale partnership plans om het Vlaamse platteland verder te versterken. Met de resultaten van de studie over de meerwaarde van LEADER als programma en methodiek voor lokale ontwikkeling en met het goedgekeurde plattelandspact als basis, vat ik de besprekingen hierover aan.

SD 2: Met een sterk plattelandsbeleid geven we richting aan complementaire, transversale uitdagingen en dragen bij aan de uitvoering ervan

OD 2.1: We maken onze landschappen klimaatbestendig en biodivers met groen-blauwe dooraderingen

In 2025 werd de derde projectoproep aan lokale besturen voor de aanleg van houtkanten met succes gelanceerd. Over de drie oproepen heen hebben we op deze manier al 56 projecten gesubsidieerd, goed voor een bijkomende lengte aan houtkanten van meer dan 90 km. Daarnaast heb ik het regelgevend kader omtrent de bescherming van houtkanten alsook het subsidiekader laten evalueren. Via een pilootproject in samenwerking met de regionale landschappen heb ik de rol van een regionale houtkantencoördinator laten onderzoeken. Tenslotte bekijken we hoe we de houtkanten in Vlaanderen verder in kaart kunnen brengen en hun evolutie beter kunnen monitoren.

Ik laat onderzoeken hoe we vanuit Vlaanderen gebiedscoalities beter kunnen ondersteunen om via kleinschalige ingrepen het waterbeheer te versterken om ons platteland meer weerbaar te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. In overleg met de minister van landbouw en omgeving en rekening houdende met de bestaande acties binnen de Blue Deal.

Ik hecht veel belang aan het opslaan van koolstof in de bodem en materialen om klimaatverandering tegen te gaan en onze landschappen weerbaar te maken. Daarom ondersteun ik de oprichting en de werking van het Vlaams Actieplatform Carbon Farming. In de komende twee jaar zal dit platform een beleidsvoorstel uitwerken om koolstoflandbouw in Vlaanderen een plaats te geven.

OD 2.2: Door lokale besturen te ondersteunen bij de uitbouw van een lokaal voedselbeleid dragen we bij aan de transitie van het voedselsysteem

In samenwerking met minister Brouns, heb ik in september 2025 Local4Food gelanceerd. Local4Food zal de komende drie jaar als accelerator rond lokaal voedselbeleid onze lokale besturen ondersteunen bij het uitwerken van een lokale voedselstrategie. Op deze manier proberen we ervoor te zorgen dat mensen vlot toegang hebben tot kwaliteitsvol en lokaal geproduceerd voedsel.

Ook met de projectoproep volkstuinen heb ik in 2025 ingezet op het verbindend karakter van het produceren van eigen voedsel en het belang hiervan voor gemeenschapsvorming. Ik voorzie in 2026 een nieuwe projectoproep volkstuinen.

Ik evalueer de pilootprojecten voedselregisseurs en bekijk hoe we de beleidsaanbevelingen uit deze projecten kunnen integreren in de werking van Local4Food.

OD 2.3: We activeren lokale gemeenschappen als gangmakers voor de maatschappelijke transitie

Met het verbonden dorp als onderliggende visie heb ik in 2025 de sociale cohesie, het aanbod van voorzieningen en de realisatie van activiteiten door lokale gemeenschappen in onze dorpen verder ondersteund. In samenwerking met de Koning Boudewijnstichting (KBS) steun ik via Buurten op den Buiten 44 lokale initiatieven die de levenskwaliteit in dorpen en landelijke buurten verhoogt.

Ook heb ik in samenwerking met de KBS een projectoproep voor de ondersteuning van dorpshuizen en buurtpunten gelanceerd. Hiermee wil ik de werking van bestaande dorpshuizen versterken en hen een volgende stap in hun ontwikkeling laten zetten. Dorpshuizen zijn immers niet enkel locaties voor ontmoeting en sociale activiteiten. Zij kunnen ook de rol van gangmaker en innovator opnemen en koppelen dan de specifieke lokale noden aan bredere maatschappelijke ontwikkelingen zoals de digitalisering van de leefwereld, gezond lokaal voedsel, lokale energieproductie, zorgzame buurten, etc.

In 2026 zet ik, in samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen (VVDB), verder in op capaciteitsopbouw voor lokale besturen en dorpsgemeenschappen rond het realiseren van het verbonden dorp. Centraal hierin staat het opmaken van een dorpsvisie op infrastructuur, voorzieningen en gemeenschapsvorming op maat van het dorp in samenwerking met de inwoners, ondernemers en het lokaal bestuur.

Prestatieindicatoren:

- SD1: Ten laatste in 2026 leg ik een plattelandspact voor in overleg met de regering en het middenveld een plattelandspact voor. Deze indicator is de belangrijkste maatstaf voor de uitvoering van de eerste strategische doelstelling en waarborgt dat de resultaten van het pact op tijd behaald kunnen worden. Ze laat ook toe dat naar het einde van de legislatuur monitoring van de resultaten kan plaatsvinden en dat indien nodig bijstellingen kunnen worden uitgevoerd na overleg.

1. ISE: PLATTELANDSBELEID, MVG excl. DAB
 - 1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement
 - 1.2. Operationele doelstellingen
 - 1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Onder dit ISE Plattelandsbeleid vallen alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- o cofinanciering Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen en het GLB strategisch plan;
- o subsidies platteland Plus;
- o de werking van de VLM inzake plattelandsbeleid;
- o de beleidsondersteunende werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (met inbegrip van projectsubsidies).

Enkel VLM is als entiteit binnen het beleidsdomein Omgeving actief op het vlak van de ISE Plattelandsbeleid.

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Plattelandsbeleid zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Deze worden verder besproken onder punt 1.3.2.

1.3.1 DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

Niet van toepassing.

1.3.2 DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QBX-3QCG2GA-WT - EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de cofinanciering van het Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen, projectsubsidies in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid voor Vlaanderen en Platteland Plus gefinancierd.

De middelen van dit begrotingsartikel worden sinds 2024 voor het GLB strategisch plan (opvolger van PDPO III) gebruikt.

Kredietevolucie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2025	2.531	7.717
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	-4.543
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	2.531	3.174
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

Het VEK wordt via compensatie met -4.543 keuro bijgesteld.

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCG2NJ-WT	0	-4.543	Eenmalig BO 2025: Eenmalige compensatie ifv vereffeningskalender gecorrigeerd voor niet-aanvaarde bijstelling van 358 k
TOTAAL	0	-4.543	

QBX-3QCG2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de financiering van het plattelandsbeleid.

Kredietevolucie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2025	1.411	1.411
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	1.411	1.411
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2025.

1.3.3 Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing.

1.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid, ISE F Natuur en Biodiversiteit en ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCG2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCG2NY-IS binnen de BBT van het beleidsveld Omgeving en Natuur. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE G "Plattelandsbeleid" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt eveneens verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in de BBT van het beleidsveld Omgeving en Natuur.

ISE G PLATTELANDSBELEID

Ter realisatie van de doelstellingen en uitdagingen van het plattelandsbeleid worden net als bij BA2025 in de VLM begroting 1.411 keuro aan ontvangsten voorzien en 1.411 keuro VAK en VEK aan uitgaven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCG2GY-IS wordt in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het plattelandsbeleid van 1.411 keuro VAK en VEK. Er worden hiermee 500 keuro VAK en VEK aan studie-uitgaven voorzien, 550 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's en 361 keuro VAK en VEK aan subsidies voor gemeenten en overige lokale overheden.